

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/27/2014
Identifikačné číslo spisu:	2013200214
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:2013200214.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: T. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 06.12.2012, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/36/2013-30 zo dňa 26.11.2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/36/2013-30 zo dňa 26.11.2013 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) preskúmané rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 06.12.2012, ktorým odporkyňa podľa § 82 ods. 2 a 13 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a § 1 opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 329/2012 Z. z. zvýšila navrhovateľovi od 01.01.2013 starobný dôchodok na 87 € mesačne.

V odôvodnení krajský súd poznamenal, že právoplatným rozhodnutím č. XXX XXX XXXX zo dňa 1.8.1999 bol navrhovateľovi podľa § 21 zák. č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov priznaný starobný dôchodok. Vzhľadom k tomu, že starobný dôchodok navrhovateľa bol priznaný v súlade s medzinárodnou zmluvou o sociálnom zabezpečení, bol spôsob zvýšenia starobného dôchodku určený s prihliadnutím na obdobie dôchodkového poistenia získané v Českej republike, podľa § 82 ods. 13 zákona o sociálnom poistení v znení zák. č. 252/2012 Z. z., podľa ktorého dôchodok priznaný podľa koordinačných nariadení Európskej únie alebo podľa medzinárodnej zmluvy o sociálnom zabezpečení sa zvýši o pomernú časť pevnej sumy, ktorá zodpovedá pomernej časti, v akej sa priznal čiastkový dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky. V tejto súvislosti uviedol, že pomerná časť pevnej sumy sa určila ako podiel dôb poistenia získaného podľa právnych

predpisov SR a úhrnu dôb zhodnotených na nárok a teoretickú sumu starobného dôchodku. V danom prípade navrhovateľ úhrnom získal 3 123 dní poistenia podľa právnych predpisov SR a celkovo (aj s dobou poistenia získanou podľa právnych predpisov ČR) získal 15 297 dní. Pomerná časť je preto určená koeficientom, ktorého hodnota je 0,2041500 (3123/15297). Pokiaľ ide o sumu zvýšenia starobného dôchodku, tak táto sa určila ako súčin koeficientu 0,2041500 a pevnej sumy 11,20 eur, t. j. o 2,30 eur po zaokrúhlení na 10 eurocentov nahor. Keďže k 1. januáru 2013 bola suma starobného dôchodku 84,70 eur mesačne, navrhovateľovi od 1.1.2013 patrí starobný dôchodok v sume 87 eur mesačne. K námietke navrhovateľa, týkajúcej sa spôsobu zvýšenia starobného dôchodku doplnil, že spôsob zvýšenia starobného dôchodku vychádza z novej právnej úpravy s poukazom na ust. § 1 písm. a) opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 329/2012 Z. z., ktorým sa ustanovuje pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2013, keď starobný dôchodok sa zvyšuje o 11,20 eur mesačne. Samotné pravidelné zvyšovanie dôchodkových dávok je realizované za účelom udržania kúpy schopnosti poberateľov dôchodkov a tým aj dosiahnutej životnej úrovne, pričom v zmysle § 293ce zákona o sociálnom poistení je v kompetencii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR ustanoviť opatrením pevnú sumu zvýšenia dôchodkových dávok a percento zvýšenia úrazovej renty.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie zo dňa 03.02.2014, doručené dňa 04.02.2014, dôvodiac, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. (1) Uviedol, že v rozhodnutí krajského súdu existuje logický rozpor medzi právnym a skutkovým stavom. Krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že: „Samotné pravidelné zvyšovanie dôchodkových dávok je realizované za účelom udržania kúpy schopnosti poberateľov dôchodkov a tým aj dosiahnutej životnej úrovne...“. Navrhovateľ však tvrdí, že v roku 2013 sa podľa zákona č. 252/2012 Z. z. jeho dôchodok nezvýšil, ale podstatne znížil. (2) Ďalej poznamenal, že do dôchodku odchádzal dňa 01.08.1999 a odvtedy dostával každým rokom z Ústredia sociálnej poisťovne v Bratislave dôchodok bez akéhokoľvek krátenia. (3) Podľa jeho názoru zákon č. 252/2012 Z. z. vstúpil do platnosti až v roku 2013 a tento zákon nie je retroaktívny na predchádzajúce roky. (4) V súvislosti s ustanovením § 82 zák. č. 252/2012 uviedol, že od roku 2013 nebol zamestnancom, resp. nepracoval v žiadnej firme z Českej republiky ani inde v cudzine. (5) Na záver poznamenal, že starobný dôchodok podľa zákona č. 329/2012 Z. z. podľa § 1, písm. c) bol zvýšený v roku 2013 o 11,50 € a nie 11,20 € ako uvádza krajský súd v rozhodnutí. Navrhuje, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zruší rozhodnutie odporkyne a vec jej vráti na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení zo dňa 19.02.2014, doručeného dňa 24.02.2014, navrhla rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdiť, pretože dôvody, ktoré uvádza navrhovateľ v odvolaní, nepovažuje odporkyňa za opodstatnené. Zvýšenie dôchodku k 01.01.2013 vychádzalo z novej právnej úpravy s poukazom na ustanovenie § 1 písm. a) opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 329/2012 Z. z., ktorým sa ustanovuje pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2013, keď starobný dôchodok sa zvyšuje o 11,20 € mesačne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p.. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je nedôvodné. Rozhodol jednomyseľne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 24.02.2015 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú

oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 250l ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 82 ods. 2 písm. a) zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z. z. (účinný od 01.01.2013), starobný dôchodok vyplácaný k 1. januáru príslušného kalendárneho roka a starobný dôchodok priznaný od 1. januára do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú podľa odseku 1 písm. a) o pevnú sumu určenú percentom, ktoré sa určí v roku 2013 ako súčet 50% medziročného rastu spotrebiteľských cien a 50% medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku.

Podľa § 293ce ods. 3 písm. a) zákona o sociálnom poistení účinného do 31.12.2012, pevná suma zvýšenia starobného dôchodku sa určí percentom, ktoré sa určí ako súčet 50% medziročného rastu spotrebiteľských cien a 50% medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných štatistickým úradom za prvý polrok roku 2012, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku vykazanej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2012.

Podľa § 82 ods. 12 písm. a) zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z. z. (účinný od 01.01.2013), ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vydá opatrenie a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len "Zbierka zákonov") najneskôr do 31. októbra kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, ktorým ustanoví pevnú sumu zvýšenia dôchodkovej dávky podľa odsekov 2 až 7, 9 a 10.

Podľa § 1 písm. a) Opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 329/2012 Z. z., dôchodková dávka v roku 2013 sa zvyšuje takto starobný dôchodok o 11,20 €.

Podľa § 82 ods. 13 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z. z. (účinný od 01.01.2013), dôchodková dávka, ktorej suma bola určená s prihliadnutím na obdobie poistenia získané v cudzine podľa osobitného predpisu alebo podľa medzinárodnej zmluvy, sa zvýši o pomernú časť pevnej sumy ustanovenej podľa odseku 12 písm. a), ktorá zodpovedá pomernej časti, v akej sa priznal čiastkový dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 06.12.2012. V danej veci odvolací súd posudzoval najmä otázku, či navrhovateľovi mala byť v zmysle zákona o sociálnom poistení výška starobného dôchodku zvýšená o 11,20 €, resp. o 11,50 €.

Najvyšší súd sa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov na základe ktorých krajský súd rozhodol a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa v nadväznosti na navrhovateľove námietky ďalšie dôvody.

K prvej námietke navrhovateľa najvyšší súd poznamenáva, že nie je pravdou, že sa rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 06.12.2012 navrhovateľovi znížil podstatne starobný dôchodok, pretože k 01.01.2013 predstavovala suma starobného dôchodku 84,70 € mesačne, pričom po vydaní rozhodnutia sa táto suma navýšila na 87 € mesačne, teda starobný dôchodok sa zvýšil o pomernú časť - 2,30 € mesačne zo sumy 11,20 € mesačne.

K druhej námietke odvolací súd uvádza, že od 01.01.2013 sa zákonom č. 252/2012 Z. z. zmenil zákon o

sociálnom poistení, ktorý o. i. v § 83 ods. 13 stanovil, že dôchodková dávka, ktorej suma bola určená s prihliadnutím na obdobie poistenia získané v cudzine podľa osobitného predpisu alebo podľa medzinárodnej zmluvy, sa zvýši o pomernú časť pevnej sumy ustanovenej podľa odseku 12 písm. a), ktorá zodpovedá pomernej časti, v akej sa priznal čiastkový dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky, to znamená, že sa suma starobného dôchodku od 01.01.2013 zvyšuje už len o pomernú časť, ktorá zodpovedá pomernej časti podľa ktorej sa priznal čiastkový dôchodok, a nie už o celú pevnú sumu stanovenú opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na príslušný kalendárny rok.

K tretej námietke odvolací súd konštatuje, že s navrhovateľom z časti súhlasí, avšak v danej veci je potrebné ďalej uviesť, že teória práva a súdna prax rozoznáva retroaktivitu pravú a nepravú. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 29. 6. 2010, sp. zn. 4Cdo 98/2010 v ktorom je uvedené, že k definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci.

Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise neuzná práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať).

Pri nepravej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúca prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy.

Z uvedeného je teda zrejmé, že v navrhovateľovom prípade ide o nepravú retroaktivitu, keďže zákonodarca novelizačným zákonom č. 252/2012 Z. z. rešpektujúc právne vzťahy, ktoré vznikli za účinnosti skoršieho zákona, vytvoril nový režim a obsah pravidiel s účinnosťou do budúca (a nie do minulosti).

Čo sa týka štvrtej námietky, tak najvyšší súd z administratívneho spisu zistil, že navrhovateľovi bol rozhodnutím Českej správy sociálneho zabezpečení zo dňa 04.11.1999 priznaný starobný dôchodok od 01.08.1999. To znamená, že navrhovateľ musel podľa právneho poriadku Českej republiky splniť podmienky na poskytnutie tohto starobného dôchodku, teda musel získať rozhodujúce obdobie poistenia získané v cudzine, napr. tým, že navrhovateľ bol zamestnancom zamestnávateľa, ktorý sídlil na území Českej republiky, hoci prevažnú časť svojho zamestnania vykonával na území Slovenskej republiky.

Vzhľadom na vyššie uvedené považoval odvolací súd piatu námietku navrhovateľa za bezpredmetnú.

Najvyšší súd rozhodol podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 druhá veta O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/36/2013-30 zo dňa 26.11.2013 potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods.1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo navrhovateľ v konaní nebol úspešný a odporkyňa nárok na náhradu trov konania nemá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.